Rek. 35/2013/ Avtale med Estland om pant på bokser och PET-flasker

Rekommendationen lyder:

Nordisk råd rekommenderar regjeringen i Finland

å inngå an avtale med Estland om pant på bokser og PET-flasker i grensehandelen

I alla nordiska länder är konsumenternas attityd till återvinningen positiv, och returgraden av dryckesförpackningar är mycket hög, till om med över 90 %. Till detta bidrar den kontinuerliga utvecklingen av lättillgängliga insamlingssystem. Ur miljösynpunkt inklusive cirkulation av råmaterial och nedskräpning är det viktigt att burkar och flaskor samlas in och materialet återvinns.

Det pantbaserade retursystem för dryckesförpackningar som används i Finland är ett frivilligt system med hjälp av vilket de som förpackar drycker kan fullfölja sin lagstadgade skyldighet när det gäller producentansvar. Ett incitament är att det inte tas ut accis på pantförpackningarna. De krav som ställs på pantsystemet härrör från avfallslagen. Om man ser till materialåtervinningen är pantsystemet ett effektivt och uppskattat sätt att samla och utnyttja högklassigt återvinningsmaterial. De återvinningsandelar som uppnås med det nuvarande pantsystemet överskrider de målnivåer som fastställts i avfallslagen.

Den senaste tidens utveckling har medfört, att de allra flesta insamlingspunkter (som finns i de flesta butiker) tar emot samtliga dryckesförpackningar – burkar, PET-flaskor, glasflaskor – även sådana för vilka pant inte betalas, såsom estniska burkar och flaskor. Aluminiumburkar kan dessutom inlämnas i kommunala insamlingskärl för små metallförpackningar och plastflaskor insamlas som energiavfall. Konsumenterna använder sig av dessa möjligheter, trots uteblivande pant, om möjligheten är lätt tillgänglig. Detta bidrar till återvinngen av råmaterial, speciellt aluminium.

Regeringen godkände 3.7.2014 en ny förordning om förpackningar och förpackningsavfall. Den ställer skarpare återvinningsmål än hittills på producenterna. Förordningen ställer krav på att arrangera ett täckande nätverk av mottagningsfaciliteter i hela landet. Den största ändringen är att kravet berör även plastförpackningar som inte ingår i pantsystemen. Avsikten är att förbrukaren överallt i landet har lättillgängliga, avgiftsfria insamlingspunkter till sitt förfogande, både för förpackningar som är pantbelagda och övriga dryckesförpackningar. Denna ordning kommer även att bidra till återvinningen av passagerimporterade dryckesvaror.

Den senaste tidens utveckling har medfört, att de flesta insamlingspunkterna i Finland tar emot samtliga dryckesförpackningar – burkar, PET-flaskor, glasflaskor – även sådana för vilka pant inte betalas, såsom estniska burkar och flaskor. Aluminiumburkar kan dessutom inlämnas i kommunala insamlingskärl för små metallförpackningar och plastflaskor insamlas som energiavfall. Konsumenterna använder sig av dessa möjligheter, trots uteblivande pant, om möjligheten är lätt tillgänglig. Detta bidrar till återvinngen av råmaterial, speciellt aluminium.

En omfattande utredning om återvinningen av dryckesförpackningar blev klar i augusti 2014. (”Utredning om hur de pantbaserade retursystemen för dryckesförpackningar fungerar och vilka utvecklingsbehov som finns”, Miljöministeriets rapporter 21/2014).

Det finska pantsystemet är i nuläget lockande för förpackarna och dess effektivitet är mycket hög. För alla betydande aktörer som omfattas av lagen om accis på vissa dryckesförpackningar är systemet i praktiken ett fördelaktigare alternativ än systemet för producentansvar. Enligt resultat från jämförelseländerna leder ett obligatoriskt pantsystem inte automatiskt till högre återvinningsgrad och ökar inte heller den totala återvinningsvolymen i förhållande till Finlands nuvarande skattebaserade system. De återvinningsandelar som uppnås med det nuvarande pantsystemet överskrider de målnivåer som fastställts i avfallslagen.

I utredningen ingick även en komponent om passagerimport, varav två tredjedelar sker från Estland. (näthandeln ingår inte i detta). I intervjuer framgick det att merparten av passagerarna lämnar in dryckesförpackningarna de medfört i de befintliga retursystemen i Finland trots att pant inte utbetalas. Detta gäller speciellt burkar. Man utredde också olika aspekter för ökat samarbete mellan Finlands och Estlands pantsystem. Det visade sig dock, att ett helt gemensamt system är svårt att genomföra, och dess kostnader vore mycket höga i relation till miljönyttan. Detta är i linje med tidigare utredningar som framför att ett europeiskt eller samnordiskt system ger större kostnader än fördelar.

Den belastning som passagerarimporten av dryckesförpackningar, och i framtiden också näthandeln, innebär för det finska återvinningssystemet hänför sig också till de alkoholpolitiska beslut som fattas , och därför måste

alternativen granskas som en del av en större helhet. Skapandet av en kompensationsmekanism förutsätter betydande investeringar, och ur ekonomisk synvinkel är det sannolikt inte lönsamt att utveckla en mekanism. En dellösning på problemet med ”fripassagerare” är att förbättra statistikföringen och uppföljningen aktörerna emellan samt upprätthålla samarbete och informationsbyte mellan de olika aktörerna.

Den finska regeringen avser även i fortsättningen att aktivt utveckla de nationella insamlingssystemen samt beakta möjligheterna till ytterligare åtgärder beträffande passagerimport samt import via näthandel, och menar därför att rekommendationen kan avskrivas.